

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρξονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησία.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

7 Μαΐου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

*ορώσας
Μάρκο
Μπότσαρη*

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ Μάρκου Μπότσαρη ἐλήφθη ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ ἀριθ. 91 τῆς Ἑστίας εἰς ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Κατωτέρω δημοσιεύομεν σκιαγράφημα τῆς σφαιρας, ἣτις ἔκρυψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἥρωος καὶ ἣτις σώζεται εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ι. Α. Τυπαλδου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν τὰς ἐπομένως περιέργους πληροφορίες. «Ὁ Μάρκος Μπότσαρης ἐτραυματίσθη, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὴν ἐν Καλιδρόμῃ μάχην διὰ σφαιρας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀποθανὼν δὲ μετηνέχθη εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου ἐτάφη. Ὅτε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος τὰ ὀστά του μετέτεθησαν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθὲν μνημεῖον ἐν Μεσολογγίῳ, ἀνεζητήθη καὶ εὐρέθη ἐντὸς τοῦ κρανίου ἡ σφαῖρα, ἣτις παρεδόθη εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μάρκου Κωνσταντῖνον Μπότσαρην, παρ' ᾧ ἐφυλάσσετο ὡς πολυτίμος ἀνάμνησις. Ἡ σφαῖρα αὕτη θεωροῦται κοινῶς ὡς ἀλεξητήριον, καὶ ὡς τοιοῦτο ἐντὸς μικροῦ φυλακτηρίου, μετ' ἄλλων ἰερώων λειψάνων τὰ ὁποῖα διατηρῶ, ἐκρεμάτω ἐπὶ τοῦ λαίμου τῶν τέκνων τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου. Ὅπως, ἐντὸς τοῦ φυλακτηρίου διεσώθη καὶ μέχρι τῆς σήμερον εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς συζύγου μου (θυγατρὸς τοῦ Κωνσταντίνου Μπότσαρη).»
Σ. τ. Δ.

[Σκιαγράφημα τῆς σφαιρας τῆς φονεύσεως τὸν Μάρκον Μπότσαρην].

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ

Βίος αὐτοῦ καὶ ἀνακαλύψεις.

[Μετάρρασις Α. Α. Μ.]

Συνέχεια ἰδί σελ. 277.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐπίστευεν ὅτι εὕρισκετο εἰς νέαν χώραν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς του ἐνόμιζεν ὅτι προσήγγισεν εἰς τὰς παραλλῆλας τῶν Ἰνδιῶν. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ τὰ ὀνόματα Ἰνδοὶ καὶ Δυτικαὶ Ἰνδῖαι, δι' ὧν ὀνομάζει τοὺς ἐγχωρίους καὶ τὴν χώραν. Ἄλλ' ἡ πλάνη αὕτη οὐδαμῶς μειοῖ τὴν δόξαν του εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, ἣτις ἐξετελέσθη μετ' ἀνεπίστου ἐπιτυχίας, καὶ τῆς

ὁποίας τὰ ἄπειρα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶχεν ὑποπτεύσει.

Ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆσον τοῦ Σαιντ Σαλβατὼρ συνέλεξε δείγματα τῆς χλωρίδος τῆς νήσου καὶ τῶν ζώων. Πρέπει δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ τῆς βίας παρέλαβεν εἰρηνικοὺς κατοίκους αὐτῆς θέλων νὰ ἐπιδείξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἐν τῇ νήσῳ ἐπληροφορήθη διὰ σημείων ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὅτι ἐὰν ἔπλεε πρὸς μεσημβρίαν ἤθελε φθάσει εἰς χώραν, ἧς ὁ βασιλεὺς ἦτο κάτοχος πολλῶν χρυσῶν ἀγγείων, καὶ ἐπομένως πολλοῦ πλοῦτου.

Τὴν ἐπαύριον ἀπέπλευσε πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν, πιστεύων ὅτι θέλει προσορμισθῆ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἣν ἐγίνωσκε, κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Μάρκου Πόλου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιπάγκο, οἱ δὲ ἐγχώριοι τῆς νήσου Σαλβατὼρ συνέπεσε νὰ ὀνομάζωσι τὴν χώραν, ἣν ὑπέδειξαν ὡς χρυσοφόρον, Σιβάο.

Ἡ νέα ἀνακάλυψις του ἦτο πάλιν νῆσος, αὐτὴ ἐκεῖνη, ἣν ἀνεγνώρισε τὸ ἐσπέρας τῆς 4 Ὀκτωβρίου, καὶ ἣτις ἀπεῖχε 5 λεύγας τοῦ Σαιντ Σαλβατὼρ. Τὴν νέαν ταύτην νῆσον ὀνόμασε Κορσεβίω. Τῇ ἐπαύριον κατέλαβεν αὐτήν· ἔτυχε δὲ τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, οἷου ἐν Σαιντ Σαλβατὼρ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνεζήτησε τὴν ἡπειρον δὲν παρέμεινεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς δυσμὰς.

Εἰς ἀπόστασιν 9 λευγῶν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπήνητρε τρίτην νῆσον, τὴν καλουμένην ἐν ταῖς γεωγραφίαις Μεγάλῃν Ἐξοῦμαν, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐκεῖνος ὀνόμασε *Fernandinar*. Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τῆς 16 πρὸς τὴν 17 Ὀκτωβρίου τὰ πλοῖα ἔμειναν ἀκίνητα. Τὴν πρωτὰν δὲ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ μεγάλων μονοξέλων λέμβων τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες οὐδόπως εἰδείκνυσαν ἐχθρικός διαθέσεις. Ἡ περιέργεια μόνη ἔφερε αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ ἄνευ δυσκολίας ἀντήλλαξαν διάφορα προϊόντα τῆς νήσου τῶν καρπῶν, βάρμβακα ἀντὶ ὑαλικῶν, σείστρων (ντεφίνων), βελονῶν καὶ πρὸ πάντων σιροπίου τῆς ζακχαρώς, ὅπερ τὰ μέγιστα ἤρρεσεν εἰς αὐτοὺς.

Οἱ ἐγχώριοι ἐνταῦθα ἦσαν μᾶλλον πεπολιτισμένοι παρὰ οἱ τῶν δύο προηγουμένων νήσων· διότι κατώκουν ἐντὸς καλυθῶν καθαρῶν, ἐχουσῶν καπνοδόχους· δὲν ἦσαν δ' ἐντελῶς γυμνοὶ ὡς οἱ γείτονές των. Ἡ χώρα ὅμως αὐτῶν δὲν

ἦτο ἡ τόσον ἐπιθυμητὴ τῷ Κολόμβῳ ἡπειρος. Οἱ ἐν τῷ στολισμῷ παραληφθέντες ἐγχώριοι τοῦ Σαιντ Σαλβατόρ ἔλεγον ὅτι ὑπάρχει πρὸς μεσημβρίαν νῆσος μεγίστη, ἣν ὠνόμαζον Σαμοκτό, εἰς ἣν ἠδύνατο νὰ εὐρωσι τὸ πολυτιμον μέταλλον. Τὸ ἐσπέρας ὁ ναύαρχος ἀπέπλευσε καὶ τὴν 19 κατέπλευσεν εἰς ὄρμον τῆς νήσου ταύτης, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομα Ἰσαβέλλα, ὕπερ ὕστερον ἀντικατέστησε τὸ ὄνομα *Νῆσος Μακρά*.

Αὐτοῖσι περιέμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἀφίξιν τοῦ βασιλέως, περὶ οὗ ὠμίλησαν εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦλθεν, ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς τὴν ζήραν, ἣν ἐνόμιζεν ἤδη ὅτι ἦτο ἡ ἡπειρος, καὶ τὴν ὁποίαν ὑπέδειξαν αὐτῷ πρὸς δυσμᾶς.

Ἡ ζηρὰ ἐκείνη ἦτο ἡ νῆσος Κούβα, ὅπου ἀφίκετο τῇ 26 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνεγνώρισεν 7 ἢ 8 νησιδία, κείμενα ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς, ἅτινα ἦσαν βεβαίως αἱ νῆσοι Μουκάραι. Τὰ πλοῖα ἠγκυροβόλησαν εἰς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ὀνομασθέντος Ἀγ. Σώστου, ὑπὸ τὴν σκέπην ἀκρωτηρίου, ὕπερ τῶν μεγάλων δένδρων ἕνεκα τῶν καλυπτόντων αὐτὸ, καὶ ἐχόντων φύλλα τόσον μεγάλα ὥστε ἐν μόνον ἠδύνατο νὰ καλύψῃ καλύβην τῶν ἐγχωρίων, ὁ Κολόμβος ὠνόμασεν Ἀκρωτήριον τῶν φοινίκων.

Ἐνταῦθα δυσκόλως ἠδυνήθη νὰ συμφιλωθῇ μετὰ τῶν κατοίκων, οἵτινες ἔφρουγον αὐτοῦ πλησιάζοντος, ἐπὶ τέλους ὁμως προσῆλθον δελεασθέντες διὰ τῶν συνήθων μέσων καὶ ἀντήλλαξαν πολλὰ πράγματα μετὰ τῶν Ἰσπανῶν.

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ναυάρχου μαθηάνομεν ὅτι κατελήφθη ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῶν γραφικῶν τοποθεσιῶν. Οἱ ἐγχώριοι δ' εἶπον αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὄρμου ὑπῆρχε ποταμὸς ἀπέχων 4 ἡμέρας πεζῆς πορείας ἐκ τοῦ *Κουβακαρά*.

Ἡ λέξις αὕτη ἐθεωρήθη ἀκτὶς φωτὸς ὑπὸ τοῦ Χριστοφ. Κολόμβου, διότι ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε Κουβλαϊ-Κάν, ὄνομα τοῦ Ταρτάρου ἡγεμόνος, ὅπερ ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ Μάρκου Πόλου, καὶ ἐσχημάτισε τὴν πεποιθήσιν, ὅτι εὐρίσκειτο ἐπὶ ἠπειρωτικῆς χώρας, εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπομένως μικρὸν ἀπέιχεν ἐκ τῆς αυτοκρατορίας τῶν Μαντγούς καὶ τῆς Καδάυ (Κίνας), ἧτις ἦτο ὁ κυριώτατος σκοπὸς τοῦ ταξειδίου του. Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἐγχώριοι λέγοντες Κουβχανακάν, ἐδήλουν τὸ κέντρον τῆς νήσου Κούβας, δηλοῦσης τῆς καταλήξεως *κακάν* ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν κέντρον.

Οὕτω δὲ ἀπεσφάσισε ν' ἀποστείλῃ δῶρα εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἐξέλεξε πρὸς τοῦτο εὐγενῆ τινα τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου του Ἐβραϊὸς τις ὅστις εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ὀνόματι Λουδοβίκος Δὲ Τορρές, γινώσκων τὴν ἐβραϊκὴν, χαλδαϊκὴν καὶ

ὀλίγον τὴν ἀραβικὴν ὠρίσθη, πιθανῶς, ὡς διερμηνεύς τοῦ ἀπεσταλμένου. Ἀνεχώρησαν τῇ 2 Νοεμβρίου συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο Ἰνδῶν κομιζόντων ὑέλινα περιδέραια ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῆς Κορδόουης καὶ ἄλλα εὐτελεῖα κοσμήματα, ὧν τὴν ἀπόκτησιν περὶ πολλοῦ ἐποίουντο οἱ ἄγριοι.

«Εἶναι βέβαιον, ἔγραφε τότε ὁ ναύαρχος, νομίζων ὅτι εὐρίσκειτο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ρίο-Μαρέν, ὅτι ἐνταῦθα εἶναι ἡπειρος καὶ ὅτι εἶμαι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ζάυτο καὶ τοῦ Κίνσαῦ, κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἦτον 100 λεύγας μακρὰν τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου».

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κολόμβου μὴ εὐρόντες ποσῶς ὅ,τι ἐζήτουν ἐπανῆλθον τῇ 5 τὸ ἐσπέρας, ὡς σημειοὶ ὁ Κολόμβος εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τῆς 6 Νοεμβρίου. «Χθές, λέγει, τὴν νύκτα οἱ δύο ἄνδρες, οὓς ἀπέστειλεν ὁ ναύαρχος πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, διανύσαντες 12 λεύγας ἐπανῆλθον καὶ εἶπον ὅτι εὐρον κόμην ἐκ 50 οἰκιῶν περιέχουσαν ἴσως 4000 κατοίκους, διότι πολλοὶ κατόικον ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ.

«Αἱ οἰκίαι ἐκεῖναι ἦσαν κατεσκευασμέναι ἐν εἰδει σικηνῶν. Οἱ πρέσβεις εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς κατὰ τὰ ἔθιμά των μετὰ μεγάλης εὐπροσηγορίας, καὶ ὅτι πάντες ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἦλθον νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς παρεχώρησαν δὲ συνάμα καὶ τὰς οἰκίας των πρὸς διαιμονίην. Οἱ Ἰνδοὶ ἐκεῖνοι ἔβαυον τοὺς πρέσβεις, ἐφίλουν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας μετὰ θαυμασμοῦ, πιστεύοντες ὅτι κατῆλθον ἐξ οὐρανοῦ, ὡς ἔδειξαν αὐτοῖς διὰ σημείων. Προσηνεγκον δὲ εἰς τοὺς πρέσβεις καὶ τροφᾶς, ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας εἶχον.

«Οἱ δύο Ἰσπανοὶ διηγήθησαν ὕστερον ὅτι ἅμα ἔφθασαν, οἱ σημαντικώτεροι τῆς κόμης ἔλαβον αὐτοὺς εἰς τοὺς βραχίονας καὶ ἐκόμισαν εἰς τὴν κυριώτεραν οἰκίαν, ἐκεῖ ἔδωκαν αὐτοῖς καθίσματα, ἐφ' ὧν ἐκάθισαν, εἶτα δὲ πάντες οἱ κάτοικοι ἐκάθισαν κύκλῳ περὶ αὐτοῦς. Ὁ συνοδευσάς αὐτοὺς Ἰνδὸς εἶπε τότε εἰς τοὺς ἐγχωρίους πῶς ζῶσιν οἱ χριστιανοὶ καὶ διεβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι. Ἐπειτα ἠγέρθησαν οἱ ἄνδρες καὶ εἰσῆλθον αἱ γυναῖκες πάντες δὲ συνωθούντο περὶ τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀσπαζόμενοι τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας καὶ ψαύοντες ὅπως ἴδωσιν ἐὰν εἶχον σάρκα καὶ ὀστᾶ ὡς αὐτοί.

«Οἱ Ἰσπανοὶ ἔδωκαν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς κανέλλαν, πέπερι καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη' οἱ δὲ Ἰνδοὶ ὑπέδειξαν διὰ σημείων αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τούτων ἄφθονα ὑπῆρχον ἐκεῖ πλησίον, ἀλλ' ὅτι ὁ τόπος αὐτῶν παρῆγεν ὀλίγα.

«Ἀναγνώρισαντες οἱ πρέσβεις ὅτι οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι δὲν εἶχον ποσῶς πόλεις ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐὰν δὲ συγκατετίθεντο πλείονες τῶν 500 ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἤθελον συνοδεύσει αὐτοὺς πιστεύοντες ὅτι ἤθελον ἐπιστρέφει εἰς τὸν οὐ-

ρανόν. Δὲν ἀπήντησαν καθ' ὄδον οὐδεμίαν κώμην ἔγρουσαν πλείονας τῶν ὅσων οἰκιῶν πανταχοῦ δ' ἐγένοντο δεκτοὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Εἶδον πολλὰ εἶδη δένδρων καὶ ἀνθέων εὐωδῶν παρετήρησαν ὡσαύτως πολλὰς ποικιλίας πτηνῶν, ὅπως διαφόρων τῶν τῆς Ἰσπανίας, πλὴν τῶν περδικῶν, τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν χηνῶν, ὧν ὑπῆρχε μεγάλη πληθὺς.

«Δὲν εἶδον ποσῶς τετράποδα ζῶα πλὴν κυνῶν, οἵτινες δὲν ὑλάκτου. Ἡ γῆ ἦτο γονιμωτάτη, κεκαλλιεργημένη καὶ ἐσπαρμένη ἐκ πείσων, ἐρεθίσθων, κυμάτων ὅλων διαφόρων τῶν ἰδικῶν μας καὶ δαυκιῶν. Εἶδον ὡσαύτως πολλὴν βάμβακα περυσυμένον, ἀκόκιστον, εἰς νήματα καὶ ἐνυφασμένον. Εὗρον δ' ἐν τινὶ οἰκίᾳ βάμβακα πλείω τῶν 500 ἀρύβων τῆς Ἰσπανίας (περίπου 6,000 χιλιογράμμων), ἐξ οὗ ὁ ναύαρχος ὑπελόγησεν ὅτι κατ' ἔτος δύναται τις νὰ συλλέξῃ πλείω τῶν 4,000 κανταρίων».

Ὅτι ὅμως ἐξέπληξε πολὺ τοὺς Ἰσπανοὺς ἐρευνητὰς ἦτο ὅτι κατὰ τε τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν καὶ τὴν καθόδον πολλοὶ τῶν ἐγγχωρίων ἄνδρες καὶ γυναῖκες, «οἵτινες περιεφέροντο μεταξὺ τῶν οἰκιῶν εἶχον εἰς τὴν χεῖρα αὐτῶν λεπτοὺς δαυλίσκους ἐκ ξηροῦ χόρτου, ὅπερ περιετύλισσον διὰ φύλλου τοῦ ἰδίου χόρτου, καὶ ἀνάπτουτες τὸ ἐν ἄκρον ἔθετον τὸ ἀντίθετον εἰς τὸ σῶμα τῶν, ἔπειτα εἰσέπνεον καὶ ἐφύσων ἐξω τὸν καπνόν. Ἐκάλουν δὲ τὸν δαυλίσκον ἐκεῖνον ταμβάκο».

Τὸ ὄνομα τοῦτο μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φυτόν διότι τοιαύτη εἶναι ἡ κατχυγῆ τῶν σιγάρων, τοῦλάχιστον τῶν σιγάρων τῆς Ἀβάνας, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Ἰσπανοὶ τόσον ταχέως συνείθισαν ὥστε ὁ ἱστορικὸς σύγχρονος Λὰς Καζά, ὁ διὰ μακρῶν γράψας περὶ τῆς συνηθείας ταύτης, προσθέτει·

«Ἐγνωρίσα Ἰσπανοὺς εἰς ταύτην τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον, οἵτινες ἀπέκτησαν τὴν ἔξιν ταύτην καὶ ὅταν ἐπέπληττε τις αὐτοὺς, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι κακόν, ἀπήντων ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ παραιτηθῶσι τὴν χρῆσιν ταύτην. Δὲν γνωρίζω ὁποῖαν ἠδονὴν, ἢ ὁποῖαν ὠφέλειαν εὗρισκον εἰς τοῦτο!»

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὸ περὶ καπνοῦ καὶ ἔλθωμεν εἰς τὸν Κολόμβον. Περιέπλευσε τὴν νῆσον τῆς Κούβας μετὰ τοῦ στολίσκου, ὅστις ἦρε τὴν ἀγκυραν τῆ 12 Νοεμβρίου. Ἀνεγνώρισε τὰ δύο ὄρη Μόαν καὶ Κρύσταλλον, ὠνόμασε ἓνα λιμένα Πουέρτο δὲλ Πρίντσιπε (Puerto del Principe) καὶ ἄθροισμα νήσων Νήσους τῆς Παναγίας ὑπερον μαθῶν ὅτι ἄφρονος χρυσὸς εὗρίσκετο εἰς τινὰ νῆσον Βαβέκ, ἣν ὑπέδειξαν αὐτῷ ἐγγύς ἐκεῖ οὖσαν, ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ πρὸς αὐτήν. Ἄλλ' ὁ Ἄλντζος Πινζῶν, οὐτινος τὸ πλοῖον ἢ Πίρτα ἦτο τὸ ταχυπλωτότερον, ἀνεχώρησε πρὸ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐφάνετο ἐντελῶς τὴν 21 Νοεμβρίου.

Ὁ Κολόμβος ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀναχώρησιν ταύτην ἄλλ' οὐχ ἤττον ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεῦνας του.

Ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κούβας ἀνεκάλυψε διαδοχικῶς τὸν ὄρμον τοῦ Μόα, τὸ ἀκρωτήριο Μάγκλ, τὸ ἀκρωτήριο Βαεζ, τὸν λιμένα Βερακόα, τὸν ποταμὸν Βάρμα, τὸ ἀκρωτήριο Ἀζούλες, ὅπερ καὶ ἔκαμψεν. Πεπεισμένος ὅμως πάντοτε ὅτι ἡ Κούβα ἦτο ἡπειρος, δὲν ἐξηρεύνησε τὸ ἀνατολικὸν μέρος. Ἀπεμακρύνθη πρὸς ἀνατολάς, ζητῶν τὴν νῆσον Βαβέκ, ἣτις διήγειρε τὴν ἀπληστίαν τῶν συντρόφων του, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἰδικήν του.

Ἐφθασεν οὕτω τῆ 5 Δεκεμβρίου πρὸ μιᾶς νήσου, ἣν οἱ Ἴνδοι ἐκάλουν Βόχιο, καὶ τὴν ὁποῖαν ἡ γεωγραφία σήμερον γινώσκει ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἅγιος Δομίγγος ἢ Χαϊτί (γῆ ὑψωμένη), ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους αὐτῆς.

Ὁ Κολόμβος ὠνόμασε αὐτὴν νῆσον Ἰσπανικὴν, καὶ ἀφοῦ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὃν ὠνόμασε λιμένα Μαρίας, περιέπλευσε αὐτὴν μέχρι τοῦ ὄρμου Μόσκιτο, ἀνακαλύψας μέγαν ἀριθμὸν ἀκρωτηρίων, καὶ νησίδιον, ὅπερ ὠνόμασε Χελώνην, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ναύαρχος παρετήρησε ρεῖθρον ὕδατος πλωτῶν, καὶ κοιλάδα τόσον τερπνὴν, ὥστε ὠνόμασεν αὐτὴν κοιλάδα Παραδείσου.

Ἐν τούτοις οἱ ἐγγχώριοι ἦσαν ἀπρόσιτοι, ἔφρουγον εἰς τὰ μονόξυλα αὐτῶν εὐθὺς ὡς ἐπιλησίζον τὰ πλοῖα· ναυταὶ τινες ὅμως κατώρθωσαν νὰ συλλάβωσι μίαν γυναῖκα, ἣν γενναίως περιποιήθη ὁ ναύαρχος καὶ ἀπέπεμψεν ἐλευθέρως κεκοσμημένην μετὰ δακτυλίων, μαργαριτῶν καὶ τεμαχίου ἐνδύματος, ὅπερ βεβαίως δὲν ἦτο δι' αὐτὴν πολυτέλεια, ἄτε ἐντελῶς γυμνήν οὖσαν ταύτην δὲ ἰδόντες οἱ ἄγριοι ἐνεθαρρύνθησαν σμικρὸν κατὰ σμικρὸν καὶ ἐκόμιζον τὰ προϊόντα τῆς χώρας τῶν εἰς τὰ πλοῖα.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ εἰς κασίκος, ὃ ἐστὶ ἡγεμὸν, γυμνὸς καὶ οὗτος ὡς οἱ ὑπήκοοί του, οἱ συνοδεύοντες αὐτόν. Ὁ Κολόμβος ἀπέδωκεν αὐτῷ τιμὰς προσηκούσας εἰς ἡγεμόνα· ἔμαθε δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι πολλὸς χρυσὸς ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη παρώτρυνεν ἕτερον κασίκιον νὰ ἔλθῃ νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν λευκῶν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς χώρας του. Ἦτο δὲ ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τότε τῆς ἐορτῆς τῆς Ἁγ. Μαρίας, ἣν ὁ ναύαρχος ἐώρτασε μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν τῷ πλοίῳ του. Ὁ κασίκος παρέμεινε εἰς τὴν τελευτὴν, ἔφαγεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ φιλοξενούντος αὐτόν, καὶ ἀπεσύρθη κατευχαριστημένος καὶ τεθαμβωμένος ὑπὸ τὸν κράτον τῶν πυροβόλων, δι' ὧν ἔχειρατῶτα ὡς βασιλεὺς. Κατέλειπε δὲ εἰς τὸν ναύαρχον φύλλα τινὰ λεπτά χρυσοῦ ὡς ἀνάλλαγμα τῶν νομισμάτων καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Κολόμβος, βεβαιωθείς ὅτι ἠδύνατο νὰ προμηθευθῆ τροφὰς ἀνταλλάσσων διάφορα πράγματα μετὰ τῶν ἐγχωρίων, ἐξηκολούθησεν ἐρευνῶν τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον. Ἀνεκάλυψε πολλοὺς λιμένας, ἀκρωτήρια, ὄρους, ποταμοὺς, εἶτα δὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λιμπὲ μικρὰν νῆσον, ἣν ὠνόμασε Ἄγιον Θωμᾶν.

Ἀπεβιάζετο συνεχῶς εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐν ἐπήγνυε σταυροὺς ὡς σύμβολον κατοχῆς· πανταχοῦ δὲ οἱ ἐγχώριοι, εἰς οὓς ἐδίδε δακτυλίους ἐξ ὄρειχάλκου, ὑάλινους μαργαρίτας καὶ πρὸ πάντων κωδωνίσκους, οὓς ἠγάπων πολὺ, ὑπεδέχοντο αὐτὸν ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπλήρουν αὐτὸν προμηθειῶν. Ὁ ἡγεμὼν τῆς ἐπαρχίας Μαριενῆς, ὀνόματι Γκουακαναγάρη, ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν ζῶνῃν κεκοσμημένην διὰ μορφῆς ζῶου, οὐτινος ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ρίς ἴπτο ἐκ χρυσοῦ πεπλατυσμένου· ὥστε τὸ πολύτιμον μέταλλον ἦτο ἀφθονον ἐν τῇ νήσῳ· καὶ ἐὰν ὁ ναύαρχος ἤθελε δεῖξει ποτὲ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ὅτι τοῦτο ἐξήτει, ἤθελον κομίσαι αὐτῷ μεγάλας ποσότητας. Εἶπον δ' εἰς αὐτὸν ὅτι πρὸς ἀνατολὰς ὑπῆρχε χώρα μεγάλη, ἐν ἣ ἐν ἀφθονίᾳ εὐρίσκειτο τὸ μέταλλον ἐκεῖνο.

Ὁ Κολόμβος ἤθελε πιθανῶς ἐξακολουθήσει τὴν ἐρευναν τῆς μακαρίας αὐτῆς νήσου, ἐὰν γεγονὸς ἀνεπανόρθωτον δὲν ἐπῆρχετο εἰς τὸ πλοῖόν του. Τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ἐν ἐκδρομῇ ἐξῶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, ἡ Σάντα Μαρία προσέκρουσεν εἰς βράχον. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς δυνατὰς προσπάθειας ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ μετακινήσῃ τὸ πλοῖον· ἐδέησε νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸ καὶ μετέφερε τὸ πλήρωμα εἰς τὴν *Nirar*.

Τὰ ἐφόδια ἐσώθησαν ὀλόκληρα χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Γκουακαναγάρη, ὁ ὁποῖος προσέδραμε μετὰ πολλῶν Ἰνδῶν καὶ ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν τοῦ πλοίου· ἔθεσε δὲ τὰ τρόφιμα ὑπὸ τὴν φύλαξιν ἰδίων αὐτοῦ ἀνθρώπων, ὥστε οὐδὲν ἀπωλέσθη.

Τῇ ἐπαύριον ὁ κασίκοις ἦλθεν εἰς τὴν *Nirar*, ὅπου εὐρίσκειτο ὁ ναύαρχος καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν κατοχὴν τούτου ὅλα τὰ πλοῦτά του. Ὁ Κολόμβος δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῆς γενναίας ταύτης προσφορᾶς, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ θεμελιώσῃ σταθμὸν στρατιωτικὸν καὶ ἀποικιακὸν ἐπὶ τῆς Ἰσπανικῆς νήσου. Πρὸς τοῦτο δὲ τῇ 26 Δεκεμβρίου ἤρξατο τῆς κατασκευῆς φρουρίου, ὅπερ ἐπερατώθη τῇ 2 Ἰανουαρίου, ἐκτελουμένης τῆς ἐργασίας μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τῆς *Piratas* παρ' ἐγχωρίων, οἵτινες εἶδον αὐτὴν ἠγκυροβολημένην ἐν ποταμῷ εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου. Ὁ Γκουακαναγάρη ἀπέστειλεν ἐκεῖ λέμβον πρὸς ἀνεύρεσιν, ἀλλ' ἐπανῆλθον οἱ ἀποσταλέντες οὐδὲν ἰδόντες. Ὁ ναύαρχος τότε ἀπεφάσισε

ν' ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς ἀναζήτησιν· διότι δὲν ἠδύνατο δι' ἐνὸς μόνου πλοίου νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς περαιτέρω ἐρεῦνας του.

Ἐξέλεξεν ἐπομένως ἐκ τοῦ πληρώματος 39 ἄνδρας, οὓς ἔταξε πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ῥοδρίγου δὲ Ἐσκοβέδο καταλιπὼν αὐτοῖς ἅπαν τὸ φορτίον τῆς Σάντα Μαρίας, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ αὐτοῖς δι' ἓν ἔτος, πρὸς δετούτοις τὴν μεγάλην φορτηγίδα τοῦ πλοίου τούτου, καὶ ἀφῆκε τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον τῇ 3 Ἰανουαρίου, συστήσας εἰς τοὺς ἀποίκους νὰ διατηρῶσι φιλικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς, καὶ ν' ἀναζητήσῃ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ θέσιν ἐπιτηδεῖαν πρὸς ἴδρυσιν πόλεως.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἀκτοπλοῶν περὶ τὴν νῆσον ἀπήντησε τὴν *Piratar*, ἣτις οὐδὲν ἐπραξεν ἀπὸ τῆς 21 Νοεμβρίου, καθ' ἣν ἀνεχώρησεν. Ὁ Ἀλόνζος Πινζὼν ἦλθεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ ναυάρχου ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν διαγωγὴν του, ὁ δὲ Κολόμβος προσεποίηθη ὅτι νῦχαιριστήθη ἐκ τῆς κακῆς αὐτῆς ἀπολογίας, διότι εἶχε τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξηκολούθησαν ἀμφοτέροι τὴν πορείαν των.

Τῇ 7 ἐδέησε νὰ σταματήσωσιν ὅπως ἐμφορᾶζωσιν ὀπὴν, ἣτις ἀνεώχθη εἰς τὴν τρόπιδα τῆς *Nirar* καὶ ἐξ ἧς ἔκαμνε νερά. Ἐκ τῆς μικρᾶς δὲ ταύτης ἀναπαύλας ὁ ναύαρχος ὠφεληθεὶς ἀνερεύνησε μέγαν ποταμὸν κείμενον μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ Μόντε-Χρίστι, τὸν ὁποῖον ὠνόμασε Χρυσορρόαν, διότι τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἐκύλιον ἄπειρα ψήγματα τοῦ μετάλλου τούτου.

Αὐτόθι ἴσως ὑπῆρχεν ἡ τύχη τοῦ πλοῦτου, ἀλλὰ τὰ πληρώματα ἦσαν κεκημηκότα καὶ ὑπὸ τὰς ὑποκινήσεις τῶν ἀδελφῶν Πινζὼν ἐζήτουν ἀναφανδὸν τὴν ἐπιστροφὴν.

Ἡ ἐπιστροφή ἤρξατο τῇ 16 Ἰανουαρίου, ἦτο δὲ καιρὸς πρὸς τοῦτο, διότι ἐκ τοῦ μέρους τούτου τῆς νήσου οἱ ἰθαγενεῖς, οὓς πιθανῶς εἶχε κατοποιήσει τὸ πλήρωμα τῆς *Piratas*, ἐχθρικότατα διετέθησαν· συνήθη μάστιγα καὶ μάχη, τὸ αἶμα ἔρρευσε καὶ αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν, οἵτινες νῦξησαν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀμῆρων, οὓς ὁ Κολόμβος παρέλαβεν εἰς τὸ πλοῖόν του ἵνα ἐπιδείξῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἰσπανίας ὡς δειγμάτων ἀνακαλύψεών του.

Ὁ πλοῦς μέχρι τῆς 12 Φεβρουαρίου ἦτο καλὸς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τὰς δύο ἐπομένους τὰ πλοῖα κατελήφθησαν ὑπὸ τοιαύτης τρικυμίας, ὥστε ὁ ναύαρχος φοβούμενος καταστροφὴν παντελῆ ἔγραψεν ἐν συντόμῳ ἐπὶ περιγραμνῆς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνακαλύψεών του, ἣν ἐγκλείσας ἐν πύθῳ ἐπιμελῶς ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιγράψας νὰ κομίσῃ ὁ εὐρὼν τὸν πύθον εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Ἰσπανίας.

Ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ ἀφιερῶσας τὸν βίον του εἰς

μίαν ιδέαν, ἠλπίζεν εἰς ἀφρευκτον ναυάγιον. Τὸ μέλλον ὁμως ἐπεφύλασεν αὐτῷ ἐτέρας θλίψεις. Ἡ τρικυμία κατηνάσθη, καὶ τὰ πλοῖα κατήχθησαν εἰς τὰς νήσους Ἀζόρας πρὸς ἐπιδιόρθωσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν ἀβασιῶν.

Τῆ 23, καίτοι τῶν ἀνέμων ἐναντίων καὶ σφοδρῶν, ὁ Χριστ. Κολόμβος ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος, καὶ εὐτυχῆς ὑπῆρξε καταφυγῶν τῆ 4 Μαρτίου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, ἡ δὲ *Pirita* ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῆς τρικυμίας παρασυρθεῖσα μακρὰν κατευθύνθη εἰς τὸν ὄρμον τῆς Βισκαίας.

Ὁ Κολόμβος ἔτυχε μεγάλης ὑποδοχῆς ἐν Πορτογαλίᾳ· ἐζητήθη μάλιστα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἠθέλησε νὰ συγχαρῆ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τολημῆθι θαλασσοπορίᾳ. Ἄλλ' ὁ Κολόμβος ἔσπευδε ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἰσπανίαν, καὶ εὐθὺς ὡς ὁ ἄνεμος ἔπνευσε νύριος ἀνεπέτασε τὰ ἰστία, καὶ τῆ μεσημβρίᾳ τῆς 15 Μαρτίου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Πάλου, ἐξ ἧς εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ 7 καὶ ἡμισέως μηνῶν.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος αὐτοῦ θρίαμβος. Ὅτε μετὰ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν 40 Ἰνδῶν, οὓς ἤγαγεν ἐκ τοῦ Νέου Κόσμου, ἐπορεύετο εἰς Βαρκελώναν ὅπως ἴδῃ τοὺς βασιλεῖς ὁ λαὸς συνέρροι πανταχόθεν κατὰ τὴν διάβασίν του καὶ ἀπέδιδεν αὐτῷ βασιλικὰς τιμὰς.

Ἡ εἰσδοξὴ του εἰς Βαρκελώναν ὑπῆρξε μεγαλοπρεπής· ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἀνέπτυξαν ὅλην τὴν πομπὴν τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας του ἐβάδιζον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι τῆς ξένης φυλῆς κεκαλυμμένοι ἐξ ἐνδυμάτων καὶ κοσμημάτων ἀγνώστων εἰς τὴν Εὐρώπην. Κατόπιν εἶποντο οἱ ναῦται κρατοῦντες εἰς μεγαλοπρεπεῖς κλωθὸς ζῶα καὶ πτηνὰ παράδοξα τῶν ἀπομεικρυσμένων ἐκείνων χωρῶν, ἔπειτα ἔφερον τοὺς καρπούς, τὰ ἄνθη, τὰ ἀρώματα τοῦ Νέου Κόσμου, κομψῶς τεθειμένα ἐντὸς χρυσῶν κανίστρων. Εἶπετο δὲ ὁ μέγας θαλασσοπόρος περιβεβλημένος τὰ σήματα τοῦ ναυάρχου τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ὑπεδέχθησαν ἔρθιοι προσφερόμενοι ὡς πρὸς ἴσον.

Ἐνώπιον τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης δημηγύρεως διηγήθη τοὺς κινδύνους τοῦ ταξιδίου του, τὰς εὐτυχεῖς ἀνακαλύψεις του, τὰ θαυμάσια τῶν τόπων, οὓς ἀπέκτησε διὰ τὴν Ἰσπανίαν, τὰς ἐλπίδας τέλος τοῦ μέλλοντος. Ὁ ἐνθουσιασμός ἐκορυφώθη τοσοῦτον, ὥστε πᾶσα ἡ ὁμήγυρις ἔκλινε γόνυ καὶ ἔψαλλε δοξολογίαν.

Αὕτη ἦτο βεβαίως ἡ λαμπροτέρα ἡμέρα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, οὐκ ἐτι ἦτο ὄνειρον, τὸ δὲ ὄνομά του ἐπρόκειτο νὰ διασαλπισθῇ ἀπὸ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· ἀλλ' αἱ τιμὰι αὐταὶ ἔμελλον ὀσονούπω νὰ πληρωθῶσιν αὐτῷ διὰ τῶν βασιάνων καὶ τῆς ἀδικίας, ἧτινα ὑπέστη ὀλίγον ὕστερον.

Γ'

Δεύτερον ταξίδιον.

Ἀνακαλύψεις τῶν νήσων Δομινίκου, ΜαριΓκαλάντ, Γουαδελούπης, Μονσερράτ, Σαιντ Μαρι, Σαιντ Μαρτὲν, Σαιντ Κροα, Πόρτο Ρίκο καὶ Ἰαμαϊκῆς.

Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ πρώτου ταξιδίου τοῦ Κολόμβου διήγειραν τὰ πνεύματα. Πανταχόθεν τῆς Ἰσπανίας συνέρρευσαν ἐβελονταὶ ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὴν δευτέραν θαλασσοπορίαν, ἣν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν ὁποῖαν ἡ δημοσία γνώμη ἀπληστος χρυσοῦ καὶ πλοῦτου ἐπιμόνως ἐζήτηε. Πρὸς τούτοις δὲ ἀριθμὸς τις ἀρχόντων παρεκάλεσαν τὸν Κολόμβον ν' ἀπονεύμῃ αὐτοῖς τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύωσιν αὐτὸν, ὅστις δὲν ἦτο ἤδη ὁ πτωχὸς Γενουαῖος ναύτης, ὁ καταπερρονημένος, ἀλλ' εἶχεν ἀποκτήσει τίτλους οἰκογενειακῶν του σημάτων τὰς ἐξῆς λέξεις, ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτὸς διέταξε νὰ ἐγγράφῃ *Eicτην Καστιλλίαν καὶ εἰς τὸν Αἰόρτα ὁ Κολόμβος δίδει νέον κόσμον*. Οἱ ἀρχοντες λοιπὸν οὗτοι εὕρισκον προσήκοντα τὸν τίτλον τοῦ ἀντιβασιλέως τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅστις ἀπενεμήθη αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Ὁ Κολόμβος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἐνεπιστεύθησαν ἀληθῆ μοῖραν στόλου συγκειμένην ἐκ δεκαεπτὰ πλοίων, ἐξελέξατο τοὺς συνοδοιπόρους αὐτοῦ.

Ἀνεχώρησεν ἐκ Γάδης τῆ 25 Σεπτεμβρίου ἄγων 4200 ἄνδρας διαφόρων ἐπαγγελημάτων, ἵππους, κτήνη, μηχανὰς πρὸς συλλογὴν καὶ καθαρισμὸν τοῦ χρυσοῦ, σπέρματα διάφορα καὶ πᾶν ὅ,τι χρήσιμον πρὸς ἴδρυσιν ἀποικίας σπουδαίας. Τῆ 4 Ὀκτωβρίου ὁ στόλος κατέπλευσε πρὸς ἀνάπαυσιν εἰς τὴν νῆσον Φέρον, μίαν τῶν Καναριῶν, ἔνθα παρέμεινε μέχρι τῆς 9ῆς πρὸς ἀνανέωσιν τῶν προμηθειῶν, περιμένων συνάμα καὶ οὐριον ἄνεμον, ὅστις ἐπιπνεύσας ἔφερε τὰ πλοῖα μετὰ 23 ἡμέρας εἰς τὴν Νέαν Γῆν.

Τὴν 3 Νοεμβρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῆς, ὁ πηδαιλοῦχος τῆς ναυαρχίδος εἶδε τὴν ξηρὰν, ἧτις ἦτο νῆσος· τὸ μέρος δὲ τοῦτο ὅπερ εἶδον, κεκαλυμμένον ὃν ὑπὸ δένδρων, ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὡς ἀκατοίκητον καὶ δὲν ἐπλησίασεν· ἔδωκε μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Δομινίκου, ὅπερ φέρεται ἐτι καὶ νῦν.

Ἀνεκάλυψε πρὸς τούτοις νησίδιᾶ τινα, καὶ προσήγγισεν εἰς δευτέραν νῆσον, ἣν ὠνόμασε ΜαριΓκαλάντ, ὄνομα ὅπερ ἔφερεν ἡ ναυαρχίς· ἀλλὰ δὲν παρέμεινε αὐτόθι ποσῶς σπεύδων ν' ἀνεύρῃ τὸν πυρῆνα τῆς ἀποικίας, ἣν κατέλιπεν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον.

Τὴν ἐπαύριον ἀνεκάλυψε τρίτην νῆσον, ἧτις ἦτο μεγαλειτέρα, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων Καραϊβῶν, περὶ ὧν ἤκουσε μόνον ὁ ναύαρχος νὰ γίνεσθαι λόγος κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξιδίου. Ἀπέστειλε δὲ ἀπόσπασμα κα-

λῶς ὠπλισμένον ὅπως ἀνερευνήσῃ τὴν νῆσον, ὅπερ ὅμως οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ τοὺς ἰθαγενεῖς, φεύγοντας εἰς τὴν θέαν του. Οἱ ἀποσταλέντες κατέσχον μόνον εἰς τι χωρίον, συγκείμενον ἐκ 30 περίπου καλυβῶν ξυλίνων, στρογγύλων καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ φύλλων φοινίκων, αἰχμαλώτους τινὰς ἀνήκοντας εἰς γείτονα φυλὴν, οὓς οἱ ἀνθρωποφάγοι εἶχον ἐκεῖ ὅπως καταφάγωσιν. Ὅστ' ἀνθρώπινα, βραχίονες, πόδες καὶ κεφαλαὶ ἔτι πρόσφατοι τῆδε κακεῖσε διεσπαρμέναι οὐδεμίαν ἀφήκαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ἠθῶν τῶν Καραϊβῶν.

Ἡ νῆσος ἐκείνη, ἣν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἐν μέρει ἐξερεύνησε, καὶ ἥς ἀνεκάλυψε τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς, ὠνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ Γουαδελούπη, ἕνεκα τῆς τοπογραφικῆς αὐτῆς ὁμοιότητος πρὸς τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν τῆς Ἑσπαμὰδούρας.

Τῆ 8 ἀνήχθη προτιθέμενος νὰ προσεγγίσῃ εἰς μεγάλην νῆσον, ἣν παρετήρησεν ἀναβαίνων πρὸς βορρᾶν, ἀλλ' ἐναντίοι ἄνεμοι ἐμπόδισαν αὐτόν. Περὶ τῆς νήσου ταύτης ἔμαθε παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς εἶχε συλλάβει· εἰς Γουαδελούπην, ὅτι ὠνομάζετο Μαδανίνο καὶ ὅτι κατοκεῖτο μόνον ὑπὸ γυναικῶν, τελευταία ἐνδειξίς ἐπικυροῦσα τὴν πρώτην αὐτοῦ γνώμην ὅτι ἔπλεον εἰς παράλια ἀσιατικά' διότι ὁ Μάρκος Πόλος ἀνέφερεν εἰς τὰς περιγραφὰς τῆς περιγηγῆσεώς του χώραν ἐν ἣ ἦτο ἄγνωστοι οἱ ἄνδρες.

Ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν αὐτοῦ δύο λεύγας περαιτέρω πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς νήσου ἀνεκάλυψε νῆσον, ἣν ὠνόμασε Μοντσεράτ, διότι περιεκυκλοῦτο ὑπ' ὑψηλῶν ὄρεων' προσωτέρω δὲ ἑτέρας νήσους, ἐν αἷς τὴν Σαιντ Μαρι' Ροτόνδ καὶ τὰς Σαιντ Μαρτὲν καὶ Σαιντ Κροᾶ.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νήσῳ ὁ ναύαρχος θέλων νὰ ὑδρεύσῃ ἐποιήσατο χρῆσιν κατὰ πρῶτον ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως τοῦ δικιωμάτου τῆς κατακτήσεως, ὅπερ πάντοτε ὑπῆρξε τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἡ συμβᾶσα ἐκεῖ σκηνὴ περιγράφεται οὕτως ὑπὸ τοῦ Πέτρου Μάρτυρος, τοῦ ἱστοριογράφου τῆς θαλασσοπορίας ταύτης·

«Ὁ ναύαρχος διέταξε 30 ἄνδρας ἐκ τοῦ πλοίου του νὰ ἀποβιβάσθωσιν εἰς τὴν ξηρὰν ὅπως ἐρευνήσωσι τὴν νῆσον· οὗτοι δὲ ἀποβιβάσθέντες εὗρον τέσσαρας κύνας καὶ τὸσους ἄνδρας καὶ γυναῖκας εἰς τὴν παραλίαν ἐρχομένους πρὸς αὐτοὺς, τοὺς βραχίονας ὀρέγοντας ἱκετευτικῶς καὶ αἰτοῦντας βοήθειαν καὶ προστασίαν ἐναντίον τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀνθρωποφάγοι ἰδόντες τοῦτο κατέφυγον πάντες, ὡς καὶ οἱ τῆς νήσου Γουαδελούπης, εἰς τὰ δάση, οἱ δὲ Ἴσπανοὶ διέμειναν ἐπὶ δύο ἡμέρας εἰς τὴν νῆσον πρὸς ἐξερεύνησιν.

«Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ ἐν τῷ πλοίῳ εἰδὸν ἐρχομένην πρὸς αὐτοὺς λέμβον περιέχουσαν

8 ἄνδρας καὶ 8 γυναῖκας· οἱ ἡμέτεροι ἔκαμον πρὸς αὐτοὺς σημεῖον, ἀλλὰ οὗτοι προσεγγίσαντες ἤρχισαν νὰ ῥίπτωσι βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων, πρὶν ἢ οὗτοι προσθάσωσι νὰ προσυλαχθῶσι διὰ τῶν ἀσπίδων των. Οὕτω δ' ἐφρονεῖσθη εἰς Ἴσπανὸς ἐκ τοῦ βέλους μιᾶς γυναικὸς, ἥτις ἐφόνευσεν ἐπίσης καὶ ἕτερον.

«Οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι εἶχον βέλη βεβαυμένα εἰς δηλητηριῶδες ὑγρὸν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε γυνὴ εἰς ἣν ὑπήκουον οἱ λοιποὶ καὶ ὑπέκυπτον. Ἐξ εἰκασίας εἶπομεν ὅτι αὕτη θὰ ἦτο ἡ βασίλισσα, εἶχε δὲ καὶ υἱὸν σκληρὸν τὸ βλέμμα, ῥωμαλέον ὡς λέοντα ἀκολουθοῦντα αὐτῇ.

«Οἱ ἡμέτεροι τότε θεωρήσαντες ὅτι ἦτο καλύτερον νὰ πολεμήσωσι στήθος πρὸς στήθος, ἢ νὰ περιμείνωσι μεγαλείτερα δεινὰ, ἤρχισαν τὸ πρῶτον μαχόμενοι μακρόθεν, εἶτα δι' ἰσχυρᾶς κωπηλασίας ἐπλησίασαν τόσον τὸ πλοῖον καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸ τοιαύτην ταχύτητα, ὥστε ἐπιπεσόντες ἐπὶ τῆς λέμβου κατεβύθησαν αὐτήν.»

«Ἄλλ' οἱ Ἴνδοι, ἄριστοι κολυμβηταί, οὐδόλως ταραχθέντες ἐξηκολούθησαν ῥίπτοντες βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων, ἐμάχοντο δὲ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες.

«Κολυμβῶντες ἔφθασαν ἐπὶ ὑφάλου τινὸς ἐφ' οὗ ἤρχισαν ἀνδρικῶς ἀγωνιζόμενοι. Ἐπὶ τέλους ὅμως συνελήφθησαν. Εἰς τούτων ἐφρονεῖσθη καὶ ὁ υἱὸς τῆς βασίλισσας ἐτραυματίσθη καιρίως εἰς δύο μέρη. Τοὺς συλληφθέντας ἐκόμισαν εἰς τὴν ναυαρχίδα, ὅπου ἔδειξαν τὴν αὐτὴν ἀγριότητα καὶ τὸ ἀτρόμητον ὡς ἐάν ἦσαν λέοντες τῆς Λιβύης συλληφθέντες ἐν δικτύοις. Εἶχον δὲ τόσον ἄγριον τὸ ἦθος, ὥσε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προσβλέψῃ εἰς αὐτοὺς ἄνευ φρίκης· τόσον τὸ βλέμμα αὐτῶν ἦτο εἰδεχθῆς, τρομερὸν καὶ καταχθόνιον.

Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐζήτησε ν' ἀνανεώσῃ παρομοίας μάχας· ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς βορρᾶν ὁδόν· διήλθε διὰ μέσου ἀθροίσματος νησυδρίων, ἃς ὠνόμασε νήσους τῶν Ἐνδεκαχιλιάδων Παρθένων· ἔδωκεν ὄνομα ὡσαύτως εἰς τὴν νῆσον Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, κατοικουμένην ὑπὸ Καραϊβῶν. Μετέπειτα παρέπλευσε τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν εἰς διάστημα 50 λευγῶν περίπου, ἀναβάλλων εἰς ἄλλον χρόνον τὴν σπουδαίαν ἐξερεύνησιν τῶν μερῶν τούτων, καὶ ἀνήχθη εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πρὸς τὴν Ἴσπανικὴν νῆσον.

Εἰς τὴν νῆσον ταύτην κατέπλευσε τῇ 12 Νοεμβρίῳ αὐτόθι μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς καὶ ἡ λύπη του οὐδὲν ἀνευρῶν ἴχνος τῶν 40 ἀνδρῶν, οὓς κατέλιπεν ὅπως συνάψωσι σχέσεις πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, τοὺς ἐλθόντας εἰς συνάντησίν του. Ἀπεβιβάσθη δὲ προκισθανόμενος ἀπαίσιον τι γεγονός. Ἡ παραλία ἦτο ἔρημος, τὸ πᾶν σιωπηλὸν καὶ καταπρῆς· οἱ δὲ ἰθαγενεῖς ἔφευγον αὐτοῦ πλησιάζοντες.

Ὁ κασίχκος Γκουακναγάρη ἐλθὼν ἔδωκεν

ἔξήγησιν, ἥς δὲν εἶχεν ἴσως ἀνάγκην ὁ Κολόμβος, ἀφοῦ εἶδε τὰ ἀποσβεσθώμενα συντρίμματα τοῦ φρουρίου του, ὅπερ δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν προκλητικὸν κανονοβολισμὸν τοῦ πυροβολικοῦ του. Ὁ Γκουακαναγάρη εἶπεν ὅτι οἱ ἄνδρες, οὓς κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τοῦ φρουρίου, ἔκαμνον κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς του καὶ τῆς ἀφώφτιστος τῶν κατοίκων ὅπως λεηλατήσῃ τὰ ὑπάρχοντά των, ὅτι παρεβίασαν τὰ δίκαια τῆς φιλανθρωπίας, τοῦτο δ' ἐξήγειρε κατ' αὐτῶν πᾶσαν τὴν νῆσον πλὴν τοῦ Γκουακαναγάρη, ὅστις ὑπερασπιζόμενος μάλιστα αὐτοὺς ἐπληρώθη.

Ὁ Κολόμβος οὐδὲν ἐπίστευσεν ἐκ τῆς ὑποτιθεμένης ταύτης μεσολαβήσεως τοῦ κασίου δι' αὐτὸν ἢ σκληρὰ ἀλήθεια ἦτο ὅτι οἱ πρῶτοι αὐτοῦ συνοδίται προσβληθέντες εἰς τὸ φρούριον τῶν ἐπὶ πολὺ ἠγωνίσθησαν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατεκράτησαν ἐν αὐτῷ. Τοῦτο δὲ τὸ γεγονός ἐδυσχέρανε τὴν θέσιν του, διότι ἤδη ἔπρεπε νὰ καταπραύνη τοὺς κατοίκους, νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς ἀκούσαν ἐμπιστοσύνην, ὅπως ἀπορῦγῃ εἰς τὸ μέλλον τοιαύτας πράξεις.

Μετεχειρίσθη ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ἐνεργητικότητα αὐτοῦ ὅπως δυνηθῇ ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν θεμελίωσιν πόλεως, ἥτις ἐμελλε νὰ κατασταθῇ ἡ πρωτεύουσα τῶν κτήσεών του καὶ τὴν ὁποῖαν ὠνόμασεν Ἰσαβέλλαν.

Διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν ὁ ναύαρχος κλινήρης κείμενος, παθὼν ἐκ τοῦ καμῶτος τόσον μακρὰς θάλασσοπορίας, ἀπέστειλε 300 ἄνδρας ὑπὸ τοῦς Ἀλόνζον δὲ Ὄξετα καὶ Κορβαλάνον πρὸς ἐξερευνησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου καὶ ἰδίᾳ τῆς χώρας τῆς ὀνομαζομένης Σιβάς ἔνθα, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἐγγχωρίων, εὐρίσκοντο πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Οἱ δύο οὗτοι ἀρχηγοὶ ἀνεκάλυψαν ὄντως 4 ποταμοὺς, ὧν ἡ ἄμμος ἦτο ἱκανῶς χρυσοφόρος, ἀνεύρον μάλιστα καὶ βῶλον χρυσοῦ 9 οὐγγιών. Ἐπαυελθόντες δ' ἐκόμισαν μεγάλην ποσότητα χρυσοῦ, ἣν εἶχον ἀνταλλάξει πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους δόντες αὐτοῖς ὑαλικά καὶ ἄλλα ἀντικείμενα εὐτελοῦς ἀξίας.

Ὁ Κολόμβος ἰδὼν τοιαῦτα πλούτη, ἅτινα τόσον εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ συλλέξῃ, ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ εἰδήσεις περὶ τῆς ἀποικίας εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Ἰσπανίας, πρὸ τούτου δ' ἐγκαινίασε τὴν πρωτεύουσάν του διὰ τῶν ἐγκαινίων μιᾶς ἐκκλησίας, ἅτινα ἐτελέσθησαν τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων κατὰ τὴν τελευταίαν συνέρρευσαν ἀπειροὶ ἰθαγενεῖς ἐκπλησσομένοι ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς, ἥτις ἐτελέσθη μετὰ μεγάλης πομπῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους συνειθιζομένης ὑπὸ 13 ἱερέων Ἰσπανῶν. Ἐφόρτωσε λοιπὸν ἐκ χρυσοῦ συλλεγέντος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων προϊόντων τῶν χωρῶν 12 πλοῖα, ἅτινα ἀνεχώρησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοιοῦργου Τορρές τῇ 2 Φεβρουαρίου 1494.

Ἡθέλησε κατόπιν νὰ πορευθῇ αὐτὸς οὗτος νὰ ἐξερευνήσῃ τὰς χρυσοφόρους χώρας, ἀλλ' ἐκωλύθη ὅπως καταστείλῃ στάσιν ἐκραγείσαν μεταξὺ τῶν Ἰσπανῶν. Ἡ στάσις ἐκείνη ἐγένετο ἀφορμὴ ἀπωλείας ἐνὸς ἔτι πλοίου του, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ προφάσει ἀποστολῆς εἰς Ἰσπανίαν εἶχε θέσει τοὺς δυσπειθεστέρους τῶν συνοδιτῶν του ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπάρχου Βερνάρδου ἐκ Πίζης, καθ' οὗ εἶχε μέγιστα παράπονα.

Ἀποκατασταθείσης τῆς τάξεως κατέλιπεν ἐν τῇ πόλει Ἰσαβέλλα τὸν ἀδελφόν του Δὸν Διέγον ὡς διοικητὴν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Σιβάο μετὰ 500 ἀνδρῶν· αὕτη δὲν ἦτο μόνον χώρα χρυσοφόρος, ἀλλὰ παρῆγεν ὡσαύτως καὶ ἀρώματα· ἡ γῆ αὐτῆς ἦτο τόσῳ γόνιμος ὥστε τὰ ὄσπρια ὠριμαζον ἐντὸς 15 ἡμερῶν καὶ ὁ σίτος σπειρόμενος τὸν Φεβρουάριον ἠδύνατο εὐκόλως νὰ θερισθῇ τὸν Μάιον.

Ἐπὶ τινος λόφου οὐ μακρὰν τῆς ὄχθης ποταμοῦ ὁ ναύαρχος κατεσκεύασεν ὄχυρὸν φρούριον, ὅπερ ὠνόμασεν Ἅγιον Θωμᾶν, ἀστυειρόμενος οὕτω πρὸς τινὰς τῶν ἀξιοματικῶν του, οἵτινες ἔτι δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὴν ὑπαρξιν ἐκεῖ χρυσοῦ, καίτοι οἱ ἰθαγενεῖς ἤρχοντο καθ' ἐκάστην ἀνταλλάσσοντες μεγάλας ποσότητας ἀντὶ μαργαριτῶν ὑαλίνων καὶ προπάντων ἀντὶ σείστρον (ντεφίον), ὧν ὁ ἦχος ἤρρεσκεν εἰς αὐτοὺς καθ' ὑπερβολήν. Κατέλιπε δὲ πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου 56 ἄνδρας μετὰ πολλῶν τροφῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀξιοματικοῦ καλουμένου Πέτρου Δὲ Μαργαρίτα, καὶ ἐπανῆλθε περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου εἰς Ἰσαβέλλαν, ὅπου ἡ παρουσία του κατέστειλεν ἑτέραν στάσιν, προξενηθείσαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀλεύρου καὶ ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τῶν Ἰσπανῶν ἰθαλγῶν, τῶν εὐγενῶν θεωρούντων ἑαυτοὺς, νὰ ἐργασθῶσιν εἰς κατασκευὴν μύλων. Ὁ Κολόμβος προσῆλθε εἰς τὴν τιμωρίαν πολλῶν· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἱερεῖς ὑπεξέκαλον τὴν διχόνοιαν, ἀπηγόρευσε καὶ τὴν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἱεροπραξίαν.

Τῇ 24 Ἀπριλίου ἀνήχθη πάλιν εἰς τὸ πέλαγος πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐρευνῶν του μετὰ 4 πλοίων, ἅτινα ὑπελείποντο αὐτῷ, καταλιπὼν εἰς διοίκησιν τῆς ἀποικίας συμβούλιον ἐκ τριῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ ἀρχηγῶ τῶν μισσιοναρίων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Δὸν Διέγου.

Ἠλέων πρὸς μεσημβρίαν εὐρέθη πρὸ νήσου, ἣν οἱ ἐγγχώριοι ἐκάλεον Ἰαμαϊκὴν, καὶ ἥτις διετήρησεν ἕκτοτε τὸ ὄνομά της. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν βιομήχανοι, ἤσυχολοῦντο μάλιστα περὶ μηχανικὰς τέχνας, εἶχον ὅμως τὸ ἦθος ἥμισυ εἰρημικόν. Ἀντέστησαν διὰ τῶν ὄπλων εἰς τὴν ἀποβίβασιν τῶν Ἰσπανῶν, ἀλλὰ νικηθέντες συνῆψαν μετ' αὐτῶν συνθήκην συμμαχίας.

Δ'

Ἐκ τῆς Ἰαμαϊκῆς ὁ Κολόμβος νομίζων ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι ἔθετον τὴν Χερσονήσον, διηυθύνθη πρὸς δυ-

σμάς ἵνα προσεγγίσῃ εἰς τὴν χρυσοφόρον χώραν. Ἀλλὰ βέματα ἰσχυρότατα ἐρριψαν αὐτὸν εἰς τὰ παράλια τῆς Κούβας, ἣν παρέπλευσεν εἰς διάστημα 120 λευγῶν, πλέων διαρκῶς διὰ διόδων στενῶν, σχηματιζομένων διὰ τοσοῦτων πολυαριθμῶν νήσων, ὥστε ἔδωκεν ὀνόματα εἰς 700 αὐτῶν.

Ἐν μηνὶ Μαίῳ αἱ νῆσοι αὗται ἐγένοντο κατάφυτοι, ὁ δὲ πληθυσμὸς πυκνότερος. Ἡ ἔκθεσις τοῦ ναυάρχου ἀναφέρει ὅτι ἐπροχώρησεν εἰς ποταμὸν, οὗτινος τὰ ὕδατα ἦσαν τόσον θερμὰ ὥσε μάλιστα ἠδύνατό τις νὰ κρατήσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν χεῖρα. Τὸ περιεργάτατον ὅμως ἐνταῦθα καὶ ἀληθέστερον ὡσαύτως, διότι τὸ περὶ θερμότητος τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἰσπανικὴ ὑπερβολή, εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀλιείας τῶν κατοίκων διὰ ἰχθύος καλουμένου *βερμόρα*, ἢν οἱ ἀλιεῖς μετεχειρίζοντο ὅπως τοὺς κύνας οἱ κυνηγοί.

Ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὸν τρόπον αὐτῆ ἡ ἔκθεσις: «Ὁ ἰχθύς οὗτος εἶχε μορφήν τέως ἀγνωστον· εἶχε σῶμα ὅμοιον πρὸς μεγάλην ἔγγελυν· καὶ ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς δέρμα ἐν εἴδει σάκου ὅπως συλλαμβάνη τοὺς ἰχθύς. Τὸν ἰχθύν τοῦτον ἔχουσι δεδεμένον διὰ σχοινίου παρὰ τὸ πλοῖον πάντοτε ὑπὸ τὸ ὕδωρ, διότι δὲν ὑποφέρει τὸν ἄνεμον. Ὅταν δὲ βλέπωσιν ἰχθύν ἢ χελώνην ἔστω καὶ μεγάλην ὡς ἀσπίδα χαλαροῦσι τὸ σχοινίον δι' οὗ ἔχουσι δεδεμένον τὸν ἰχθύν, οὗτος δὲ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἐλευθερον ἐπιπίπτει ταχύτερον τοῦ βέλους κατὰ τοῦ ἰχθύος ἢ τῆς χελώνης, προσκολλάται ἐπ' αὐτῶν διὰ τοῦ δερματός του καὶ κρατεῖ τὴν λείαν του τόσον στερεῶς ὥστε οὐδαμῶς δύνανται ν' ἀφαιρέσωσιν ἂν δὲν σύρωσιν αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος· οὗτω δὲ σύροντες μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ σχοινίον, φέρουσι τὸν ἰχθύν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, οὗτος δὲ ἄμα αἰσθανθῆ τὸν ἀέρα καταλείπει τὴν λείαν του ἀκουσίως, ἣν οἱ ἀλιεῖς συλλαμβάνουσι καὶ ἐπαναρρίπτουσιν τὸν ἰχθύν δεδεμένον εἰς τὸ ὕδωρ, δίδοντες εἰς αὐτὸν διὰ σχοινίου μέρος τοῦ κρέατος τῆς λείας του».

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου ὁ Κολόμβος ὑπεχρέωθη νὰ σταματήσῃ ὅπως ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖά του, παθόντα ἐκ τῶν ῥηχῶν θαλασσῶν, ἔπειτα καταλιπὼν τὴν Κούβαν, ἦς πολλὰ κατεῖχε μέρη, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰαμαϊκὴν, ἣς παρέπλευσε πᾶσαν τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς ἄκρου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προχωρήσῃ ἐπι πρὸς ὅπως ἐγγίσῃ εἰς τὰς νήσους Καραίβας καὶ καταστρέψῃ ἐκεῖ τὴν φυλὴν τῶν ἀνθρωποφάγων, οἵτινες ἐμόλυναν αὐτὰς διὰ τῶν αἱμοχαρῶν αὐτῶν ἀνθρωποφυσῶν· ἀλλὰ καταβλήθη εἰς ὑπὸ τῶν κόπων καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν φροντίδων τοιοῦτου κινδυνώδους πλοῦ, οὗτινος ἔφερε πᾶσαν τὴν εὐθύνην, ἡσθένησε σπουδαίως καὶ ἐδέησε νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον ὅπως θεραπευθῆ.

Καὶ ἐνταῦθα ὅμως δὲν εὗρεν ἀνάπαυσιν. Ἡ ἀποικία κατεσπαράσσετο ὑπὸ ὀλεθρίων διχνοῶν καὶ διετέλει οὕσα εἰς τὰς παραμονὰς ὀλεθρίου πολέμου. Αἱ διχνοῖαι δὲ προήρχοντο διότι ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ διὰ σκληρῶν ἀγχαρειῶν εἶχεν ἐξερεθίσαι τοὺς ἰθαγενεῖς· ὁ Δὸν Διέγος ἔκαμεν αὐτῷ παραστάσεις, ἃς ὁ διοικητὴς τόσον ὀλίγον ἀπέδεχθη ὥστε ἀπεβιβάσθη διὰ τὴν Ἰσπανίαν μετὰ τῶν ὀπαδῶν του ἐπὶ πλοίου, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχε φέρει ἐκεῖ ὁ Δὸν Βαρθελεμῆς, ὁ δευτέρος ἀδελφὸς τοῦ Κολόμβου.

Ὁ πόλεμος ἐπέκειτο κατὰ τῶν ἰθαγενῶν, διότι ὁ Ἀλφόνσος Δὲ Ὁζέδα, λαθὼν διαταγὴν νὰ τιμωρήσῃ τὸν κασίκον Κασνάβο, τὸν ἐπαναστάντα κατὰ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ, μετεχειρίσθη δόλον, διεγείραντα τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν κατοίκων, διότι ἐλθὼν νὰ εὗρῃ ἐπὶ προφάσει συνδιαλλαγῆς τὸν κασίκον ἐν μέσῳ τῶν ὀπαδῶν του διατρίβοντα, ἐκόμισεν αὐτῷ διάφορα δῶρα, ἐν οἷς εὗρισκοντο καὶ δερμά. Ὁ ἡγεμὼν τῶν ἰθαγενῶν ἀγνωστὴν τὴν χρῆσιν, ἣν ἐποιοῦντο τῶν σιδηρῶν ἐκείνων βραχιολίων ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις, ἐπέισθη εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ὁζέδα ὅτι ἦτο ἐν τῶν κοσμημάτων τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας καὶ συνήνεσε νὰ κοσμηθῆ, ἀλλὰ μάλιστα περιέβαλε δι' αὐτῶν τὰς χεῖρας, προσέδωκεν αὐτὸν ὁ Ὁζέδας εἰς τὴν ἵππον του καὶ ἔφυγε δρομαίως μετὰ τῶν συντρόφων του.

Ἡ ἀρπαγὴ αὕτη ἐθεωρήθη πράξις βδελυρά. Ἴσως ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς κατακτῆσεως, ἐν τῇ ἀνάγκῃ, ἣν εἶχεν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος τοῦ νὰ μὴ διαμφοισθητῆται ἡ ἐξουσία, ἣν ἐχορήγησεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του· εἶχεν ὅμως συνεπέας λυπηράς. Ὁ αἰχμάλωτος κασίκος ἀπεστάλη εἰς Ἰσπανίαν, ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπεβιβάσθη ἐναυάγησε καὶ ἔκτοτε οὐδεὶς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ λόγος.

Οἱ ὑπῆκοί του ἐπὶ τινα χρόνον ὑπομόνωσεν εἶχον διότι ὁ ναύαρχος μετεχειρίζετο αὐτοὺς μετὰ γλυκύτητος, περιέμενον δὲ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ ἀποσταλῆ αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τῶν ὑγιῆς καὶ ἀκέραιος. Ὅταν ὅμως εἶδον ἀρκετά 4 πλοῖα πλήρη νέων ἐχθρῶν (τὰ πλοῖα ταῦτα διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀντανίου δὲ Τορρὲς, ἐκόμιζον εἰς τὸν Χριστοφόρον Κολόμβον τὰς εὐχαριστίας τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης καὶ ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι ἔδρυσαν μὴναιαν συγκοινωνίαν μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ τῆς ἀποικίας), ὅταν ἔμαθον πρὸ πάντων ὅτι δὲν ἤθελον ἰδεῖν τοῦ λοιποῦ τὸν Κασνάβο, ἅτε ἀπολεσθέντα ἐν ναυαγίῳ, ἡ ἀγανάκτησις αὐτῶν ὑπερέβη πᾶν ὄριον, καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ θύματος, οὗτοι καὶ πάντες οἱ κατόικοι τῆς νήσου συνθηροῖσθησαν, περὶ τὰς 100,000 λέγει τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ναυάρχου (ἀλλὰ

τοῦτο εἶναι ὑπερβολὴ ἰσπανικὴ βεβαίως), ὅπως προσβάλλωσι τοὺς Εὐρωπαίους.

Ὁ Κολόμβος μόλις ἀναρρώσας, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Βαρθελεμῆ καὶ τοῦ κασίου Γκουακαναγάρη, πιστοῦ μείναντος εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ Ἰσπανοῦς, ἐβάδισε κατὰ πᾶν στασιαστῶν μετὰ 200 πεζῶν, καλῶς ὠπλισμένων, 25 ἵππεων καὶ 25 κυνῶν, καὶ κατετρόπωσε τούτους καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν. Οὕτω δὲ οἱ Ἴνδοι, οἱ γείτονες τῶν μεταλλείων ὑπεχρεώθησαν νὰ πληρώνωσι κατὰ τριμηνίαν, ὡς φόρον μικρὸν ποσὸν χρυσοῦ, οἱ ἀπωτέρω δὲ οἰκούντες τοῦ πολυτίμου μετάλλου φόρον 25 λίτρας βάρυθου.

Ἡ νίκη αὕτη κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ἐπανάφερε τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου. Ἡ στάσις δὲν ἐσθέσθη ἐντελῶς, διότι εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς χήρας τοῦ ἡγεμόνος Κονάδο ἐξερράγη φοβερωτέρα τῆς προτέρας. Διότι ἡ χήρα δὲν ἐπεζήτηί νίκην ἐν συντεταγμένῃ μάχῃ, ἀλλ' ἐπέφερε καταστροφὰς καὶ δηρώσεις πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πυρπολοῦσα τοὺς περτυεμένους ἐξ ἀραβοσίτου ἀγροῦς, καταστρέφουσα τὰς φυτείας καὶ καταρῶνυσα εἰς τὰ ὄρη.

Οἱ Ἰσπανοὶ ὑφιστάμενοι τότε παντὸς εἶδους συμφορὰς ἐκ τοῦ λιμοῦ ἐτράπησαν εἰς τοιαύτας ἀντεκδικήσεις, ὥστε λέγεται ὅτι τὸ ἐν τρίτον τῶν κατοίκων τῶν Ἰθαγενῶν ἀπωλέσθη ὑπὸ τῆς πείνης, τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν πολέμων.

Ἐντεῦθεν ἄρχονται οἱ χρόνοι τῶν ἀτυχημάτων τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ἐνθ' ἠγωνίζετο διὰ τῶν ὅπλων, πολλάνκις δὲ μᾶλλον διὰ τῆς πολιτικῆς ὅπως στερεώσῃ τὴν κλονιζομένην ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰσπανικῇ νήσῳ, διαβολὴ αἰσχροῦ ἐγένετο κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Φερδινάνδου. Οἱ ἀξιωματικοί, οὓς εἶχεν ἀποπέμψει ἕνεκα τοῦ στασιαστικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, κατηγοροῦν αὐτοῦ ἀδικίαν καὶ σκληρότητα. Ὁ Μαργαρίτα, ὁ ὁποῖος μόνον εἶχε παράπονα κατὰ τοῦ Δὸν Διέγου, καὶ εἰς καλόγηρος ἐνόματι Ῥόυλ, ὅστις δὲν εἶχε κατ' οὐδενὸς νὰ παραπονεθῇ, πολὺ ὕστερον ἀφικόμενοι εἰς Ἰσπανίαν, ἐξόγκωσαν ἔτι μᾶλλον τὰς κατὰ τοῦ Κολόμβου κατηγορίας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Φερδινάνδος ἐτεινεῖν οὐς. Προσέθηκον δὲ ὅτι ὁ Κολόμβος ἐπεζήτηί νὰ κατασταθῇ αὐτόνομος ἡγεμῶν. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, καὶ διώρισεν τὸν Ἰωάννην

Ἄγουάδο ἀπεσταλμένον εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ὅπως ἀνακρίνῃ τὰς ἐγκληματικὰς πράξεις. Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἦτο καταδεδεικασμένος οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν προτέρων διότι καίτοι ὁ Ἄγουάδο δὲν ἦτο προσωπικὸς αὐτοῦ ἐχθρὸς, ἦτο ὅμως πνεῦμα μεροληπτικὸν καὶ φιλοκατήγορον. Ὅτε ἐσθασεν εἰς τὴν ἀποικίαν, μὴνὶ Ὀκτωβρίῳ, ὁ ναύαρχος ἀσχολούμενος περὶ νέας ἀνακαλύψεις τόπων ἦτο ἄπων, ὁ δὲ

Ἄγουάδο μετεχειρίσθη τὸν Δὸν Διέγον μετὰ τοσαύτης ὑπεροφίας, ὥστε οὗτος ὡς γενικὸς διοικητὴς ἀπεποιήθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς διαταγὰς του.

Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσεν ὡς πληροφορία εἰς τὸν Ἄγουάδον περὶ τῶν τεκταινομένων καὶ ἠτοιμάσθη ἤδη ν' ἀποπλεύσῃ, ὅτε θύελλα φοβερὰ κατεπόντισεν εἰς τὸν λιμένα τὰ πλοῖα μετὰ τῶν ὁποίων ἦλθεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐσθασεν ὁ Κολόμβος εἰς τὴν πόλιν Ἰσαβέλλαν, καὶ εἶχε τὴν γενναϊότητα, καίτοι δύο μόνον ἔχων καραβέλλας μόλις ἀντεχούσας εἰς τὸν πλοῦν, νὰ διαθέσῃ τὴν μίαν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλικῆ ἀπεσταλμένου, μεταχειριζόμενος τὴν ἑτέραν δι' ἑαυτὸν, ὅπως ὑπάγῃ καὶ ἀπολογηθῇ παρὰ τῷ βασιλεῖ.

Ὁ Ἄγουάδο ἀπεδέχθη ἄκων τὸ τοιοῦτον καὶ ἔσπευσε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' εἰδήσεις ἐπελυθῆσαι περὶ εὐρέσεως μεταλλείων χρυσοῦ ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἀνέστειλαν τὴν ἐσπευσμένην ἀναχώρησιν. Ἡ ἀπληστία διέκοψε πᾶσαν ἀνάκρισιν δὲν ἐγένετο λόγος τοῦ λοιποῦ περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, οὔτε περὶ ἀνακρίσεων διαταχθεισῶν πάντες ἔτρεξαν εἰς τὰς χρυσοφόρους χώρας. Ἐῦρον δὲ αὐτόθι πηγάματα χρυσοῦ ζυγίζοντα 20 οὐγγίας, καὶ ὄγκον ἠλέκτρον βάρους 300 λιτρῶν. Ὁ ναύαρχος διωργάνωσε τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μεταλλείων ἐκείνων, κατεσκεύασε δὲ πρὸς προστασίαν τῶν ἐργατῶν δύο φρουρία, τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄκρον τῆς χώρας τῆς Σιβάο καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Χαῦνᾶ, εἶτα δὲ σπεύδων νὰ πορευθῇ εἰς Ἰσπανίαν, ἐβηα ἡ διαβολὴ ἐμόλυνε τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὸ ὄνομα, ἐξώπλισε τὰς καραβέλλας, καὶ ἀπέπλευσεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἀγίας Ἰσαβέλλας τῇ 10 Μαρτίου 1496

Τῇ 12 Ἰουνίου κατέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Γάδης, ὅπου ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἔτυχε τῆς αὐτῆς, οἷας τὸ πρῶτον ὑποδοχῆς. Οὐ μόνον οἱ πολλοί, οἵτινες δὲν ἤθελον ν' ἀποφανθῶσι πρὶν ἢ ἡ αὐτῇ ἀποφασίῃ, δὲν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ συνοδίται αὐτοῦ, ψυχρανθέντες διότι δὲν ἐκόμισαν τὰ πλοῦτη διὰ τὰ ὁποῖα ἔσπευσαν ὑποστάντες τόσους κινδύνους, ἐδείχθησαν κατ' αὐτοῦ ἄδικοι καὶ δὲν κατηγοροῦν μὲν αὐτοῦ ἀναφανδόν, ἀλλ' ἢ συμπεριφορὰ αὐτῶν ἐφαίνετο καταδικάζουσα τὸν Κολόμβον.

Ἐν τούτοις ὁ μέγας θαλασσοπόρος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν αὐτὴν μετ' ἰδιαζούσης εὐνοίας, ἥτις μετέβαλε τὸ ῥεῦμα τῆς δημοσίας γνώμης. Ἡ ἐκθεσις δὲ τῆς δευτέρας αὐτοῦ θαλασσοπορίας γνωσθεῖσα εἰς πᾶσαν τὴν Ἰσπανίαν, δὲν ἦτο ἀποθαρρυντικὴ, καὶ πάντες πλὴν τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν ὑπὸ φθόνον κινουμένων ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ Κολόμβου.

*Ἐπεται τὸ τέλος.

Lucien d'Hura.